

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ-4101-32-03/2011
P/11/125

Szczecin, dnia lutego 2012 r.

**Pani
Danuta Gręda
Prezes Banku Spółdzielczego
w Chojnie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie przeprowadziła w Banku Spółdzielczym w Chojnie (zwanym „Bankiem”), kontrolę w zakresie przydzielania i wykorzystania dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa w latach 2009 ÷ 2011 (3 kwartały).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 27.01.2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ust. 1 *ustawy o NIK*, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Banku w badanym zakresie.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące oceny cząstkowe i uwagi:

1. W kontrolowanym okresie Bank zrzeszony był w Gospodarczym Banku Wielkopolski S.A. w Poznaniu (GBW). W okresie 2009 r. – III kwartał 2011 r. Bank pozytywnie rozpatrzył wszystkie złożone wnioski i zawarł 49 umów dotyczących preferencyjnych kredytów inwestycyjnych dla rolnictwa na łączną kwotę 14.349 tys. zł. Wielkość wszystkich dopłat Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa („ARiMR”) do oprocentowania preferencyjnych kredytów wyniosła w tym okresie 2.487 tys. zł.

1.1. Badania szczegółowe 24 akt kredytowych wykazały m.in., że kwoty udzielonych kredytów nie przekroczyły wartości określonych w § 9 *rozporządzenia Rady Ministrów z 22.01.2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa*². Wszystkie zbadane umowy kredytowe zawierały elementy określone w umowie zawartej 25.06.2007 r. z GBW, takie jak: określenie przedmiotu kredytowania, harmonogram

¹ Dz.U. z 2012 r. poz. 82

² Dz.U. z 2009 r. poz. 121

realizacji inwestycji, forma i wysokość wniesienia przez kredytobiorcę wkładu własnego, warunki udzielania i zwrotu dopłat, maksymalna kwota dopłat do oprocentowania kredytu i wysokość pomocy ARiMR oraz zgodę kredytobiorcy na poddanie się kontroli w zakresie wykorzystania kredytu.

1.2. W przypadku 7 zbadanych umów Bank udzielił kredytów na zakup gruntów rolnych, dla których nie było miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, pomimo braku zaświadczeń, o których mowa w ust. 3 pkt 2 dział I, II i VI rozdział V załącznika A do ww. umowy nr 9/DPK-KI/07. W czasie kontroli NIK, po interwencji Banku, 5 kredytobiorców złożyło stosowne zaświadczenia, natomiast 2 kredytobiorców wystąpiło o takie zaświadczenia do właściwych organów.

1.3. Żadna z 24 zbadanych umów kredytowych nie zawierała oświadczenia kredytobiorcy upoważniającego Bank do przekazywania GBW informacji związanych z kredytem, stanowiących tajemnicę bankową, pomimo takiego wymogu zapisanego w § 11 pkt 11 ww. umowy z 25.06.2007 r. Brak ten wynikał ze stosowania wzorów umów opracowanych przez GBW., które nie zawierały takich oświadczeń.

1.4. W umowie nr 667/5001233/nIP/2009 Bank nie określił formy zabezpieczenia przyszłych i warunkowych wierzytelności i roszczeń w stosunku do kredytobiorcy z tytułu zwrotu dopłat ARiMR do oprocentowania kredytu. Zapis o takim zabezpieczeniu ustanowiono w grudniu 2009 r. w aneksie do umowy, w którym przytoczono niewłaściwy punkt zmienianej umowy. Natomiast w umowie nr 655/2083120/nIP01/09 z 29.07.2009 r. (i w aneksie z 10.09.2009 r.), przywołano przepisy nieobowiązującego *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26.04.2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji*³, które zostało uchylone z dniem 26.02.2009 r.

2. Badania 24 akt kredytowych wykazały, że we wszystkich umowach Bank naliczał i pobierał prowizję w wysokości 2% wartości kwoty kredytu. Jednocześnie w 23 z nich zawarto dodatkowy zapis o pobieraniu prowizji z tytułu spłaty kapitału kredytu przed terminem umownym (powyżej 7 dni) w wysokości 0,5% wcześniej spłaconej kwoty. W przypadku umowy nr 667/5001233/nIP/2009, gdzie całość kredytu została spłacona wcześniej w stosunku do harmonogramu spłat, Bank pobrał prowizję w kwocie 2.400 zł, tj. w wysokości 0,5% od kwoty spłaconej przed terminem. Według wyjaśnień Pani Prezes, Bank traktuje prowizję 0,5% jako odrębną prowizję, która nie jest pobierana z tytułu udzielonego kredytu. W ocenie NIK, dodatkowy zapis o pobieraniu 0,5 % wysokości spłaconego wcześniej kredytu jest sprzeczny z postanowieniem § 5 ust. 3 pkt 1 ww. *rozporządzenia Rady Ministrów z 22.01.2009 r.*, według którego wysokość wszystkich opłat na rzecz banku z tytułu udzielenia kredytu bankowego (w tym prowizji) nie może przekraczać 2 % kwoty udzielonego kredytu.

2.1. W aneksie nr 1 do umowy nr 386/50022197/nGR/2011 zmniejszono kwotę kredytu z 785.000 zł do 756.360 zł, natomiast nie zmieniono zapisów o maksymalnej kwocie dopłat do oprocentowania kredytu w okresie kredytowania, wysokości pomocy wyliczonej w oparciu o stopę dyskontową oraz kwoty prowizji. W umowie kredytowej prowizję ustalono na 15.700 zł, co po aneksowaniu umowy stanowiło 2,08% zmienionej kwoty,

³ Dz.U. z 2007 r. poz. 514

pomimo że w § 14 umowy ustalono, że Bank pobiera prowizję w wysokości 2% kwoty udzielonego kredytu. W trakcie trwania kontroli NIK Bank zawarł w dniu 19.01.2012 r. kolejny aneks, w którym wprowadził zmiany będące następstwem zmniejszenia kwoty kredytu, bez zmiany wysokości prowizji, gdyż jak wyjaśniła Pani Prezes: „Kredytobiorcy nie przysługuje zwrot prowizji pobranej od udzielonego kredytu w przypadku nie wykorzystania tego kredytu w całości. Zgodnie z § 2 ust. 3 umowy nr 9/DPK-KI/07 wysokość opłat uiszczanych przez kredytobiorcę na rzecz Banku z tytułu udzielenia kredytu nie może przekroczyć 2% kwoty udzielonego kredytu (zapis został zmieniony aneksem nr 3 zawartym 16 marca 2009 r. do umowy nr 9/DPK-KI/07), słowo wykorzystanego zostało zmienione na słowo udzielonego.” Wyjaśnienie to było jednak sprzeczne z postępowaniem Banku w przypadku umowy nr 655/2083120/nIP01/09, gdzie 10.09.2009 r. Bank wypłacił kredytobiorcy kwotę 186 zł, będącą różnicą pomiędzy kwotą wpłaconej prowizji i kwoty prowizji 2% od kwoty zmienionej aneksem.

3. We wszystkich 24 zbadanych przypadkach wkłady własne kredytobiorców zostały wpłacone w wysokościach i w terminach określonych w umowach kredytowych, a na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytów Bank zamieścił adnotację i pieczęć, o których mowa w ust. 12 rozdz. IV załącznika A do ww. umowy nr 9/DPK-KI/07. Wszystkie zbadane kredyty były spłacane bez opóźnień w stosunku do umownego harmonogramu. Natomiast we wszystkich 6 zbadanych przypadkach, w których przewidziano wypłatę kredytu w transzach, przed uruchomieniem kolejnej transzy Bank otrzymywał od kredytobiorców prawidłowe udokumentowanie wydatkowania wcześniejszych transz.

4. Badania 24 akt kredytowych wykazały, że Bank przed podjęciem decyzji o przyznaniu kredytu, przeprowadził bezpośrednie kontrole gospodarstw wnioskodawców, a następnie prawidłowo potwierdził zgodność wykorzystania kredytów z celami określonymi w zawartych umowach. We wszystkich 6 przypadkach, które dotyczyły zakupu użytków rolnych, prawidłowość wykorzystania kredytu poświadczono m.in. aktami notarialnymi, natomiast w pozostałych 18 przypadkach Bank przeprowadził bezpośrednią kontrolę w gospodarstwach kredytobiorców.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1. Pobieranie opłat z tytułu udzielania preferencyjnych kredytów na rzecz rolnictwa w wysokości zgodnej z rozporządzeniem Rady Ministrów z 22.01.2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.*
- 2. Zawieranie umów kredytowych po otrzymaniu wszystkich oświadczeń wynikających z umowy nr 9/DPK-KI/07 zawartej w dniu 25.06.2007 r. z GBW.*
- 3. Udzielanie preferencyjnych kredytów na zakup gruntów rolnych nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, po uzyskaniu zaświadczeń wymaganych umową nr 9/DPK-KI/07 oraz wyegzekwowanie złożenia brakujących zaświadczeń dotyczących umów nr 386/5002197 i 790/5002197/nIP/2010.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Panią Prezes w terminie miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu ich realizacji lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.